

HØYESTERETT:

► Samværsrett for andre enn foreldre

Høyesterett avsa 23. febr. 2012 prinsipiell dom - HR-2012-405-A - vedrørende rettslige grenser for fastsettelse av samværsrett for andre enn foreldre. Barnets foreldre hadde ikke bodd sammen, moren har hatt foreldreansvaret alene, og gutten (7 år) har bodd fast hos henne. Lagmannsretten ga guttens tante (farens søster) en selvstendig, men tidsbegrenset samværsrett. Samværet var ment som et ledd i guttens tilvenning til faren og farens familie.

Tantens samvær skulle starte før farens samvær med ham, deretter skulle det eksistere ved siden av farens samvær, for så å fases ut. Førstvoterende (kst. dommer Arnesen) tok utgangspunkt i at en samværsrett etablert ved dom må ligge innenfor den ramme for samværsrett som er trukket opp i barneloven § 43. Etter tredje ledd første punktum kan det «setjast vilkår for gjennomføringen av samværsretten». Arnesen uttalte at ordlyden her tilsier at det siktes til vilkår knyttet til gjennomføringen av samværsretten etter første ledd. Han viste til forarbeidene, Ot.prp. nr. 56 (1996-1997) side 66 og Ot.prp. nr. 103 (2004-2005) side 30, samt Smith og Lødrup, *Barn og foreldre*, 7. utgave, side 177. Den mulighet at en slektning gis selvstendig samværsrett ved siden av foreldrene - en samværsrett som kan tvangsfullbyrdes etter barneloven § 65 andre ledd - er

ikke omtalt i lovforarbeidene. Arnesen uttalte at en slik ordning representerer et inngrep i foreldrenes samværsrett, og også hensynet til barnets beste reiser særlige spørsmål i slike tilfelle. Uttalt at dersom det var lovgivers intensjon at § 43 tredje ledd likevel skulle hjemle vilkår om slike ordninger, hadde det vært nærliggende at dette var blitt omtalt nærmere i forarbeidene. En enstemmig Høyesterett kom derfor til at § 43 tredje ledd ikke gir barnets tante en slik samværsrett som lagmannsretten hadde fastsatt, selv om den var tidsbegrenset. Lagmannsrettens dom vedrørende samvær ble følgelig opphevet. De øvrige dommere var Noer, Skoghøy, Bårdsen og justitiarius Schei.

Jeg nevner at barneloven § 45 kan gi andre enn en forelder samværsrett der den ene eller begge foreldrene er døde, eller der en forelder er nektet samvær. Denne bestemmelsen var imidlertid ikke anvendelig i saken, og heller ikke påberopt av faren. Dommen er klargjørende, selv om resultatet i seg selv ikke er overraskende. Jeg nevner for ordens skyld at § 43 ikke er til hinder for at partene seg imellom avtaler andre løsninger enn dem loven gir domstolene adgang til å fastsette. Foreldrene kunne derfor avtalt en løsning med det innhold lagmannsrettens dom hadde.

Oppreisning ved grovt uaktsom voldtekt

Høyesterett avsa 9. febr. 2009 dom - HR-2012-293-A - som gjaldt fastsettelse av oppreisning til fornærmede etter grovt uaktsom voldtekt. En mann var dømt for å ha hatt sameleie med fornærmede mens hun sov på grunn av beruselse og tretthet, jf. strl. § 192 første ledd bokstav b, jf. fjerde ledd. Førstvoterende (dommer Endresen) viste til at normalerstatningen for forsettlig voldtekt ble i Rt-2011-743 hevet fra kr. 100 000 til kr. 150 000. Det var ingen grunn til ikke å foreta en parallell justering av normalerstatningen for uaktsomhetstilfellene, og normen for oppreisning for grovt uaktsom voldtekt ble hevet fra kr. 60 000 til kr. 90 000. I Rt-2008-50 understreket Høyesterett at det skal atskillig for at særlige omstendigheter skal kunne begrunne at normalerstatningen fravikes, og dommer Endresen uttalte at dette gjaldt fortsatt både ved forsettlig og uaktsom voldtekt. I den konkrete vurderingen kom han til det var grunnlag for et noe høyere beløp enn normalerstatningen, og erstatningen på kr. 100 000 som lagmannsretten hadde fastsatt, ble stående. Bakgrunnen for dette var at fotografering av fornærmede under samleiet med etterfølgende distribusjon av bilder, utgjorde en betydelig tilleggsbelastning for fornærmede.

Dokumentavgift testamentsarving ved videresalg

Stortingets vedtak om dokumentavgift for 2012 har i § 2 fått en ny bokstav j: "[Fritatt for dokumentavgift er] overføring av hjemmel til fast eiendom til testamentsarving dersom overføring til ny erverver tinglyses samme dag." Bakgrunnen for endringen er at ved offentlig skifte kan en eiendom, når den videreselges, overføres direkte fra boet til kjøper. Ved privat skifte vil hjemmel til eiendommen måtte overføres til testamentsarving før hjemmel kan overføres kjøper. For at testamentsarvinger avgiftsmessig skal komme i tilnærmet samme stilling uavhengig om det skiftes privat eller offentlig, gis det fritak for dokumentavgift for hjemmelsoverføring til testamentsarving når hjemmel til erverver tinglyses samme dag. NB! Kravet til tinglysing samme dag er absolutt! Jf. Toll- og avgiftsdirektoratets rundskriv nr. 12/2012 S.